

מסורת הש"ס

א) [לעיל יט. ט.] ב) לקמן כ: [כח. סה: קדושין עה. מיר כט. לעיל ד. ט.] ג) ויקרא א. ד) [ז"ל ורנא, ט.] ה) כס"א: כשחטת, ו) [ז"ל דבור אהד, ו] כס"י והוא נמי, ח) [לעיל ט. ט.] ט) [ז"ל טעטת העוף, ו] כס"ל מ"ו, ס) [ז"ל שטות, ו] לקמן ט. ט.) מ) כ"א לא גרסינן.

תורה אור השלם

1. וְהָבִיִּא אֹתָם אֶל הַבֹּתָן וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לִחְטָאת רִאשׁוֹנָה וּמִקֵּל אֶת רִאשׁוֹ מִמּוֹל וְעָרְפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל: ויקרא ח ה

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה חליטת וכו' דקאמר בסמוך לא אמרן אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מן המורה אבל למ"ד:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א) ת"ח לא אמרן וכו' ובשדה ומפרקת חשיב טרפה. י"ב כהן הס"ד ואח"כ מה"ד מיהי ליה סנין לטוהרי וכו' ושיין כעמוד זבל למ"ד:

מוסף רש"י

הגר"ם שיליש. שחיטה. שהתחיל לשחוט למעלה מן הטבעת ושחט רוב אחרון במקום שחיטה. פסולה. דליאת חיותא של בהמה ברוב סימן הוא ובשמתך רוב הסימן לא נחתך אותו הכוב בשחיטה (ע"ד יט.) למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה. ואפילו מתורה שבעל פה מהלכה למשה מסיני אין לו, אלא מדברי סופרים. ואין נבלת עוף קריה נבלה אלא אם כן מתה מאלהי או הרגה בהמה שלא על ידי סימנים. אבל נחירה או עיקור סימנים כשר טו (לקמן כ:.) ליק מושפק את דמי, בשביעה צנלמא (תדושין עה.)

ואי ס"ד מחזיר דוקא. ומתני' דקתני אומליקה כשרה כשהחזיר קמיירי דלי לא החזיר פסולה שחוט אמאי פסולה מאי שנה עורף מנזדיין אלא לאו ש"מ אף מחזיר קאמרי ומתני' גדלא אהדר ולא הו"א מתני' לא תיובתייהו ולא סייעתייהו: יבנלו הרוזין אם שפזנן. הנערים בני ר'

חייא: למעוטי מאי. אי משום דעורף פסול בשחיטה וכשר למליקה ולאכר כשר לשחיטה ופסול במליקה הא תנא ליה: לאו למעוטי חורס סימנים. דכשר בשחיטה ופסול במליקה ואיירי דתנאם כשר בשחיטה ופסול במליקה תנא נמי כשר במליקה פסול בשחיטה: נקט לה כשר במליקה פסול בשחיטה למעוטי שן מחוברת ופפורן מחוברת דפסולה בשחיטה והכי קאמר כשר במליקה כגון לפורן מחוברת פסול בשחיטה וכיון דלשמועי' פפורן הוא הדין לשן דטעמא משום מחובר הוא ואיירי דתנא סיפא תנא נמי רישא: שן ופפורן כהדיא תנא לכו. לעיל (דף טו:) במתני' חוץ ממגל קזיר והמגירה והשינים והפפורן ואוקמינן [ות]. במחוברת. ואית דמפרשי דמרישא ממעט שן תלושה ופפורן תלושה דכשר בשחיטה ופסול במליקה ולא היא דא"כ תמה הוכר שן ופפורן לימא הכי למעוטי תלוש דפסול במליקה אלא תלוש לאו מילתא היא דנימא כשר בשחיטה ופסול במליקה דהא צנלמא לא מיקריא מליקה ואפי' מליקה פסולה לא מיקריא דהא פירש לן קרא למליקה צעמנו של כהן היתה וצבלי לא מיקריא מליקה דלא אשכחן צבלי דמיקריא מליקה ומנא תימרא דמליקה צעמנו של כהן דתניא בשחיטת קדשים צפרק קדשי קדשים (וצחים דף סה.) והקריבו הכהן אל המזבחא) וכי תעלה על דעתך שזר קרב גזי מוצח אלא מגיד שלא תהא מליקה אלא צעמנו של כהן ולהאורא ליטנא פרכינן שן ופפורן כהדיא קתני

לה צבורת כהנים כדפרישית והא נמי ליתא דלא פרכינן כהדיא קתני לה אלא א"כ שנויה צמשה דרוב צריימות צבורת כהנים ושצתוספתא שזאוס חכמים צמשנתינו ולא פרכינן הכי אלא היכא דקסמ צמתיתין תרי זמני או צחד מסכתא או צתתני: למעוטי מוליד ומציא. דכשר בשחיטה ופסול במליקה ומשום רישא נקט לה ואיירי דתנא רישא תנא סיפא: הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא דרב הונא י) ורבה היא לקמן צשמעתין [ע"ב:] סברי לה כמ"ד פסול. ומוקמינן למתני' למעוטי מוליד ומציא: קוץ ויורד. צלא הולכה והוצאה: כ"ש כו'. דכל כמה דלא ממעט קרא כהדיא כדממעט סנין וזאור כי עביד מליקה בשחיטה) טפי עדיף: אמר שמואל כל הכשר כו'. שמואל לאו צהלכות שחיטה איירי דא"כ איכא למפרך טובא דאי סבר מוליד ומציא במליקה פסול הא איכא מוליד ומציא דכשר בשחיטה ופסול במליקה ואיכא תלוש ואי קסבר מוליד ומציא במליקה כשר יזובל שכן קוץ ויורד כדאמרין קשיא סיפא דדייקינן הא פסול פסול והא איכא קוץ ויורד דפסול בשחיטה וכשר במליקה אלא שמואל כהכשר מקום שחיטה קא מיירי כל מקום הראוי צזואר לשחיטה ראי' למליקה לעומתו מאחוריו צמול עורף: ופרכינן הא פסול פסול. דעל כרחין שמואל משום הך דיוקא נקט לה דאי משום היא גופה לאשמועינן דכל מול העורף כשר למליקה הא כהדיא תני לה צמתני' אלא שמואל פסול אמת לאשמועי' ולמעוטי מאי דכיון דפסול בשחיטה יהא פסול במליקה למעוטי למעלה מן הזואר דפסול במליקה לא אכטריך דהיינו עורף ממש וצהדיא כתיב צמול ערפו ולא ערפו: חליטא למעוטי סימנים שטעקרו. דכיון דלין אותו זואר כשר לשחיטה אין עורף כנגדו כשר למליקה: והא סי רמי. דאפי' לשחיטה כשר: ראשו שטעא. קרא כהדיא כתיב: שיפוי ראשו. משהתחיל הראש לשפע ו"ואי נמי שיפע מליקתו: והגר"ם ואזל עד דמטא סתאי. לסימנים נגד מקום שחיטה וגמר ימליקתו שס דאי עזר רוצא צשיפוי הראש דהיינו עורף ממש לא אינטרייכא ליה לשמואל דהא מול כהדיא כתיב אלא מיעוטא הוא דעזב תסס ואשמועי' שמואל דכי היכי דמיפסלא שחיטה משום התחלת אותו מקום וכדכר הונא כו' אף על גב דרוצא צמקום שחיטה מיפסלא נמי מליקה: למ"ד אין שחיטה לעוף מן הסורה. אלא מדברי סופרים. וי"ר אלעזר אמרה צפרק השוחט (לקמן דף כה:.)

צבלי

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

ב.

לא למעוטי שן וצפורן. מה שהקשה צקוטערס לאותן שפרשים דאיירי צתלוסיס וזלא שיך למפרך תיניא מצייתא אלא אם כן שנויה צמשנה נראה דלא קשה דהא נמי שמועינן ממתני' צוצחים צפרק חטאת העוף (דף סה.) דתנן מלק צסנין מוטמא צגדים אצית הצליעה אלאמא תלוש פסול

במליקה ומיהו קשה קושיא אחרת שהקשה דה"ל למימר למעוטי תלוש והוי כל תלוש צכלל וא"ת ולפירשו דאיירי צמחוצרין היאך שן כשרה במליקה הא צעי ימין דמלק צתלמא פסול דמתנן צפרק חטאת העוף (ג"ו סה) וי"ל דלא נקט שן שיהא שן כשרה למליקה אלא כלומר דלא מיפסל מטעם מחובר כמו בשחיטה ועי"ל דשמואל גרע משן כדאשכחן לענין חליטה דאמרין צפרק מלות חליטה (יצימות דף קה.) דגידמת חוללמא צשיניה וציירושלמי משמע דחליטה צעי ימין דאמרין צירושלמי כיצד היא עושה מתירתו צימין ותופסתו צשמאל וגוררתו צימין כדי ששהא חליטה צימין והתרה צימין ושמה אין כל כך ראייה דללמא ליכא עיכוצא צימין אלא לכתחלה צעי ימין והוא דין אם חללמא צשמאל למעוטי דורס כשירה והא דלא קאמר למעוטי דורס דכשר למליקה ופסול לשחיטה משום כהדיא קתני לה גצי שחיטה צפ' צ' (לקמן ל:) דפסולה דתנן אם החי את הראש צצנת אמת פסולה ואי אשמועינן דכשר במליקה א"כ ה"ל למתני אפכא פסול בשחיטה כשר במליקה דהוא משמע שפשוט לו בשחיטה: אפי"מא למעוטי עיקור סימנים. לפירוש הקונטרס) דצעיקור סימנין הוי טרפה תימה אמאי אכטריך לאשמועי' דכי היכי דעיקור פסול בשחיטה פסול נמי במליקה מאין היה לנו להכשיר במליקה יותר מצשחיטה והלא מלק ונמנא טרפה פסול לצולי ענלמא

אלא דפליגי צוצחים צפרק י) (קדשי קדשים) (דף סט.) אי מליקה מטהרת מטומאת נבלת עוף טהור או לאו וכן תימה לרבא צב קסי דקאמר לא אמר רמי צב יחזקאל אין עיקור סימנים לעוף אלא במליקה ולא בשחיטה מאי שנה דנקט עיקור מכל שאר טריפות וכן תימה דקאמר צסמוך א) [יזאלא] למ"ד אין שחיטה לעוף מן המורה אין עיקור י) (אבל למ"ד יש שחיטה לעוף מן המורה יש עיקור) היאך תלוי זה צזה מ"מ הוא אסור משום טרפה דמה לי טרפה זו ומה לי טרפה אחרת דכיון שנטרף העוף שז אין מועיל לו נחירה אלא להוציא מידי נבלה למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן המורה כדמוכח צריש השוחט (לקמן כה.) אבל לדברי הלכות גדולות אמיא כולה סוגיא שפיר דלא הוי טרפה על ידי י) שחיטת סימנין ולהכי קאמר חליטמא למעוטי עיקור סימנין כי היכי דהלכתא גמירי לה דלין השחיטה מועלת שס אף על פי שאינו נטרף צבך כמו כן במליקה שז אינו נמלק אף על פי שאינו טרפה והא תני רמי צב יחזקאל כו' ופליג אהדיא דנשטמה הגרגרת כדפירש צקוטערס אבל אהך דתני לוי) כל טרפות שמונו חכמים צצהמה כנגדו צעוף לא פליג דאפילו צצהמה אינה טרפה צבך אכל לפירוש הקונטרס פליג נמי חלוי ויחא השתא דרבא צב קסיי וכולה סוגיא:

לא אמרן אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה. אין להקשות לריידיה היכי משכתא נבלת עוף טהור דמוטמא צגדים אצית הצליעה דנהי דלא צעי שחיטה נחירה מיהא צעי צסימנין כדמוכח לקמן צריש פרק צ' (דף כה.) דקאמר מלק צסנין מטמא צגדים אצית הצליעה ואי אחרת אין שחיטה לעוף מן המורה יזכיון דצבר שדרה ומפרקת הו"א טרפה שיהי לה סנין לטהרה מידי נבלה אלאמא צסימנין דוקא מטהרין א)וצשדרה ומפרקת חשיב טרפה י)והשתא י) (משכתא נבלת עוף טהור כשחתך שדרה ומפרקת ורוב צצר קודם שהגיע לסימן) מיהי ליה סנין לטהורי מידי נציילה והא דנקט צהתכלת (מנחות מה.) גצי נבלה וטרפה לא יאכלו הכהנים דאכטריך סד"א חוליל ואשתרי מליקה גצייהו אשתרי נמי נבלה לאו דוקא דנבלה לא הוי כדמוכח לקמן יזאכמו שהצבתי מפרק צ' (לקמן דף כה.) אלא כלומר טרפה וקרא נקט נבלה אגב טרפה מפי

עין משפט נר מצוה

קמה א ב ג מיי פ"ו מהל' מעשה קדנות חלה כג:

שיטה מקובצת

א) ומתני' דקתני מליקתו כשרה כשהחזיר: ב) ואיירי דתנא רישא כשר בשחיטה והפסול במליקה תנא נמי סיפא כשר: ג) והקריבו הכהן אל המזבח ומלק וכו' וכי תעלה: ד) וכ"ש קוצין ויורד. י"ב ג"א וה"ה קוצין וכו': ה) וגמר רוב מליקתו שס דאי עבר: ו) אלא מדיס: ז) אלעזר הקפר אמרה: ח) דאיירי בחלושין דלא אין שחיטה דקאמר בסמוך הא דתני אין עיקור וכו' לא אמרן אלא למ"ד אמרן שחיטה לעוף מן התורה נהי נמי דכיון דחבר שדרה ומפרקת: י) ובשדרה ומפרקת חשיב טרפה והא דנקט בהתכלת: יא) כדמוכח לקמן מה שהבאתי מפי' שני אלא כלומר:

רבינו גרשום

א"ר ינאי יקבלו הרובין את תשובתן שאומרי אף מחזיר ומתניחין בדלא אהדר שכן מצינו כשר בשחיטה פסול במליקה דקתני כשר וכו' וכשר למעוטי מאי שאינו כשר א) בשחיטה מאי לאו למעוטי שחיטה מחזיר סימנים לאחורי העורף ושוחט כלומר שאינו שוחט במליקה פסול לא למעוטי שן וצפורן כלומר דשן שן וצפורן דפסול בשחיטה: וצפורן כהדיא קתני להו חוץ ממגל קזיר והמגירה והשינים והצפורן וכו' למעוטי מוליד ומביא וכשר בשחיטה ופסול במליקה: למעוטי מאי שחיטה עיקור סימנין. כלומר דבשחיטה פסול ולמליקה כשר: והתני רב יחזקאל אין עיקור סימנין לעוף כגון דנקט מראשו כו'. כלומר דלא שבר המפרק' ממש במליקה אלא כגון דנקט מראשו וזאיל עד דמטא תתאי וכדכר הונא אמר רב אשי וכו' כלומר כשם שהגרמה פסול בשחיטה כך במליקה:

א) נבלה ומפרש דר' ינאי פליג על הא דלמדי הרוזין דמתני' גדלא אהדר דמשמע דמחזיר סימנין לאחורי העורף ותוחט כשר ועי"ן הוכיח מתני' דפסול. ואכן אפשר להגיה כדברי רבינו צכי"ם שמתו לשון שחיטה י"ל לשון מליקה ומקום מליקה י"ל שחיטה וכו' י"ח עולה פירושו מתוך כפישי'.